

Promluva při pohřbu Prof. RNDr. Libora Pátého, Dr.S.c.

Mons. Petr Piřha

15. ledna L. P. 2021 v Jesenici

Libore, drahý Libore,
Davide a zarmoucená rodino,
vážení smuteční hosté.

Zajisté jsme v tuto chvíli smutní, bilancujeme náš vztah k zesnulému, vidíme jasně (kéž by!), čím jsme ho zranili a co jsme jeho rukama od Boha dostali, abychom mohli vyslovit ta mocná slova smíření: *Odpusť a Děkuji*. Prožíváme tu úlolek Posledního soudu a ze své mysli i srdce vydáváme své svědectví o Liborovi. A toto vše mě vede k myšlence, že zde nejde o nic drásavě smutného, protože jde o oslavu lidského života. Liborův život byl velkolepý, nejspíš proto, že byl těžký a trudný.

Neznám životní situaci, o které by nám nepodala útěšnou radu kniha o Pravdě, člověku a Božím milosrdenství. Je tomu tak i dnes a onen úryvek z Knihy Jobovy zní takto: *Nahý jsem přišel na svět a nahý odejdu. Bůh dal, Bůh vzal. Budiž jméno jeho velebeno*.

Dost a dobře bylo již řečeno o Liborových zásluhách na poli vědy a národního života. Jenomže vědec musí být především člověk, politik musí být rovněž především člověk, protože jeho kvalita, to, jak mravně nakládá se svými přirozenými vlastnostmi, určuje všechno ostatní. I když obraz Jobova boje se zoufalstvím je naprosto přesný, vyslovím pro ty, kdo si dnes poprvé otevřou *Knihu Jobovu* ještě druhý příměř. Libor mi dlouho připadal jako Andersenův *Statečný cínový voják* a mnohokrát jsem si vzpomněl na myšlenku básníka, který o životě říká: *Šlapal sny a naděje, mnohé bral a málo, maličko dával*.

Jen pomyslete, co prof. Pátý za svůj téměř jedno, velmi pohnuté, století prožil. Narodil se 23. července 1929 do poctivé a dobře zajištěné rodiny. Od nejtělejšího dětství byl poučen, že majetek se získává pilnou prací a uchovává šetrností, štedrost vůči potřebným je krásná a má jasná, nepřekročitelná pravidla.

Hned na začátku války, Liborovi bylo 10 let, se rodina odstěhovala z Prahy do Poděbrad, patrně ve spojitosti s popravou Liborova strýce, který jako důstojník legií byl zastřelen. Jeden z Liborových učitelů byl přímo ze třídy odveden a poslán do Terezína. Chlapec, tak jako i jiní žáci, byl samostatně vyslýchán Gestapem. Otcí byla pochopitelně zakázána přítomnost. Těsně před maturitou byl Libor vyloučen, protože proklatě rudému ruštináři v afektu

pod obrazem generalissima Stalina před třídou řekl: *Ten by měl buď viset nebo být postaven ke zdi*. Podařilo se mu však nejenom v Kolíně odmaturovat, ale dokonce nastoupit na vysokou školu v Praze. Studium ovšem v letech 1951-53 bylo přerušeno vojenskou službou u PTP. Po získání doktorátu byl nadaný absolvent přijat na fakultu. Nevydržel tam nijak dlouho, protože kádrové oddělení přišlo na aféru se Stalinem, a poslalo ho pracovat do firmy Tesla. Po pár letech se vrátil, postupně získal kandidaturu a habilitaci. Byl spoluzakladatelem KNI a 17. listopadu na popud akademika Katětova promluvil ke studentům na Albertově. Následně pak byl spoluzakladatelem Občanského fóra. Poté byl v letech 1990-93 1. náměstkem na Ministerstvu školství, kde ale zůstal dál v jiné funkci.

Neméně složitý, ano tragický, byl jeho osobní život. Ztratil jediného syna, který spáchal sebevraždu při bankrotu své nevelké firmy. Liborovi postupně slábl zrak, až nakonec zcela oslepl. Poměrně brzy mu zemřela žena, o něco starší kolegyně Prof. RNDr. Lída Eckertová, bolestně zraněná ztrátou syna. Libor, neschopný žít, aniž by neustále nepracoval, spolupracoval intenzivně a velice iniciativně (navrhl několik pravidelných programů) s Českým rozhlasem. Díky svým žákům a přátelům vedl rozsáhlou korespondenci v řadě jazyků a redigoval časopis nymburského gymnázia, který založil. Přitom už přicházela další osudová rána – začal hluchnout a postupně ohluchl vůbec. Jediným kontaktem s okolím se stala jeho vlastní řeč, která mu dovoľovala o něco požádat, a občasné chvílky, kdy se s někým domluvil, většinou však v automatizovaných tématech. Zachována mu zůstala také morseovka předávaná stiskem ruky. Tu ovšem umí dnes jen pár lidí. Po vážném zranění skončil v nově otevřeném soukromém Alzheimercentru, i když se ho tato choroba vůbec nedotkla a byl do poslední chvíle plně orientován i ve veřejném dění, když se podařilo mu situaci vysvětlit. Nezapomenu na hodinový hovor o mých důvodech k odmítnutí státního vyznamenání.

Co říci závěrem? Nikdy to sám nevyslovil, ale devízou jeho života byla *vůle po smyslu*. Ta totiž dávala i smysl jeho životu a zaručovala integritu jeho osobnosti. Považuji za symbolické, že tu hovořím takřka v předvečer svátku sv. Antonína poustevníka. Obrazy známé jako „Pokušení sv. Antonína“ ukazují světce obklopeného zvířecími zrudami v podobě žab s ptačím zobákem, okřídlenými potkany, nohatými hady či parohatými koňmi atp. Ono pokušení není v samotném stavu halucinací, ale v tom, že je sv. Antonínovi podouvána myšlenka, že Bůh stvořil nesmyslný svět, a je tedy buď blázen nebo podvodník. Dnes nemusíme odcházet na poušť jako sv. Antonín, jsme do ní uvrženi mezi spoustu lidí. Nemusíme bdít a postit se, abychom se nakonec dostali k mystickému pokušení, stačí se kdykoli pozorně podívat kolem sebe. Ano, Libore, zachovat si vůli po smyslu je stále obtížnější a ty jsi toho velkým učitelem a vzorem.